

особистісного саморозвитку особистості. Харків: Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Психологія», 2020. 228 с.

15. Твердохлебова Н. Є., Євтушенко Н. С. Формування психологічної безпеки студентів у сучасних умовах навчання. Актуальні питання у сучасній науці. Тернопіль: ТНПУ, 2022. 428 с.

16. Твердохлебова Н.Є. Шляхи підвищення рівня техногенної безпеки в Україні. Наука і техніка сьогодні. Київ: Книголав, 2022. 135 с.

17. Титаренко Т. М. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.

18. Титаренко Т. М. Технології відновлення психологічного здоров'я особистості в умовах війни: комплексний підхід. Наукові студії із соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 62 с.

19. Циганчук Т. В. Динаміка переживання стресів студентами вищих навчальних закладів. Київ : Наука, 2011. 20 с.

20. Цимбалюк М., Жигайло Н. Формування стресостійкості студентів в умовах війни для правового та євроінтеграційного процесів. Львів: Вісник Львівського університету, 2022. 136 с.

21. Шмаргун В. Психологія стресостійкості студентської молоді. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2018. 198 с.

Ковальчук Оксана,

завідувач навчально-методичного кабінету,
викладач-методист циклової комісії суспільних дисциплін
ВСП « Хмельницький політехнічний фаховий коледж
Національного університету «Львівська політехніка»

Експериментальна інноваційна діяльність системи освіти України в умовах воєнного часу

Анотація. Основа сучасної ментальної освіти – впровадження конкретних інновацій, експериментів, які допоможуть адекватно реагувати на виклики воєнного часу. Зокрема – це дистанційне навчання, налагодження зв'язку: вчитель - здобувач освіти. Зараз особливо актуальні морально-етичні та ментальні особливості навчально-виховного процесу.

Ключові слова: воєнний стан, інновації, експерименти, цифрові технології, мотивація, дистанційне навчання, адаптивне навчання, штучний інтелект.

Сучасний стан освіти в Україні характеризується надважкими умовами її існування та розвитку: з одного боку, воєнний стан значною мірою впливає на організацію освітнього процесу в усіх закладах освіти, ускладнюючи його, а в деяких регіонах змушуючи повністю перейти на дистанційне навчання; з другого боку, освітній процес повинен продовжуватися, щоб уникнути проблеми «неосвіченості» молодого покоління в післявоєнний період. З огляду на це важливо залучити всі можливі засоби навчання, використати його різноманітні форми й методи, аби освітній процес у закладах освіти продовжувався на належному рівні, забезпечуючи якісну освіту її здобувачам.

Освіта в Україні в умовах воєнного часу істотно відрізняється від дистанційної освіти в умовах пандемії, але має певні збіги в організації навчання. Воєнний стан на території України став поштовхом до інтенсивного пошуку дистанційних методів і прийомів навчання. Для розв'язання окресленої проблеми в пригоді стає широке впровадження цифрових технологій, що зараз є об'єктивною вимогою сьогодення.

Метою статті є розкриття особливостей цифровізації та інновацій в освіті в Україні в умовах воєнного часу.

Цифрова освіта функціонує головним чином за рахунок цифрових технологій (електронних транзакцій, що реалізуються шляхом використання Інтернету). Цифровізація виступає одним із пріоритетів розвитку сучасного дистанційного навчання.

У більшості закладів освіти дистанційні заняття проводяться за допомогою електронних платформ і додатків (Zoom, Google Meet, Moodle, Classroom, Prometheus, Coursera, FutureLearn, Udacity, OpenLearn тощо) [1] із використанням презентацій PowerPoint, переглядами відео на YouTube та залученням навчальних ресурсів із різноманітних освітніх вебсайтів (навчальні відео, пояснення, тести тощо).

Завдяки цифровізації освітній процес стає більш гнучким, мобільним, персоналізованим; вона сильно впливає на зміст освіти, методи, засоби й технології навчання, організаційні форми навчання та управління пізнавальною діяльністю учнів, організацію діяльності студентів і педагогів, що спричиняє істотні зміни в їхній роботі. До основних освітніх технологій, що забезпечують реалізацію цифрового навчання, відносять такі: адаптивне навчання, технології дистанційного, мобільного та змішаного навчання, технологію «перевернутого класу» та ін.

Основним ресурсом здійснення цифрової освіти є інформація. Цифровізація освіти має великий вплив на традиційну систему освіти, змінюючи її та формуючи її нову якість. Це проявляється в таких експериментальних аспектах:

- збільшення кількості віртуальних освітніх платформ;
- багаторазове й багатоцільове використання того самого електронного ресурсу в освітньому процесі (для надання різних за змістом освітніх послуг);
- упровадження нових освітніх технологій і цифрових освітніх платформ, що надають освітні послуги.

Загалом дистанційна освіта повинна стати більш захопливою, інтерактивною, мотивуючою, такою, що спонукатиме молоде покоління до навчання та поглиблення знань, аби надавати українським учням конкурентні переваги на глобальній освітній арені [1–3].

Ще однією особливістю розвитку освіти в Україні в плані інноваційного підходу є посилення її євроінтеграції – процесу впровадження європейських норм в українське законодавство, зокрема в систему освіти. Це забезпечує можливості для навчання (традиційного або онлайн) учнів у закладах освіти в Європі, їх стажування, участь у вебінарах, майстер-класах, гостьових лекціях; реалізації спільних проєктів тощо.

Так, рух України до членства в ЄС наразі має надзвичайно потужну підтримку серед громадян України та Євросоюзу. Згідно з результатами опитування соціологічної групи «Рейтинг», підтримка українцями вступу до ЄС зростає: наприкінці березня 2022 р. вона становила 91 % – рекорд за всі роки досліджень. Водночас, за даними опитування Євробарометра, 66 % громадян країн ЄС погоджуються з тим, що Україна повинна стати членом Євросоюзу, й 71 % вважають її частиною європейської сім'ї [2-4].

З огляду на це для вітчизняної освіти не лише відкриваються нові можливості, а й постають нові завдання, зокрема в освітньому секторі. Провідними серед них є такі [2]:

- запровадження триступеневої системи вищої освіти та європейських стандартів забезпечення якості вищої освіти;
- наближення Національної рамки кваліфікацій до Європейської рамки, створення національного реєстру кваліфікацій та імплементація механізмів визнання професійних кваліфікацій;
- активна участь України в програмі Євросоюзу для освіти, навчання, молоді та спорту Erasmus+, а також програмі партнерства між школами eTwinning;

- закріплення й упровадження нової архітектури навчання впродовж життя;
- затвердження освітніх стандартів на кожному рівні вищої освіти, ґрунтуючись на компетентнісних засадах. Важливо зазначити, що реалізація поставлених завдань також здійснюється на основі цифровізації освіти, із широким використанням нових освітніх технологій. Отже, сучасні умови розвитку освіти в Україні збільшили значущість євроінтеграції та цифровізації в освіті. Основна увага приділяється ефективному використанню віртуальних освітніх платформ і електронних ресурсів; упровадженню нових освітніх технологій та цифрових освітніх платформ із метою надання якісних освітніх послуг, а також європейських стандартів забезпечення якості освіти; взаємодії з європейськими закладами освіти; участі України в європейських і міжнародних програмах партнерства, освіти й навчання молоді.

До перспективних інноваційних освітніх технологій у дистанційних умовах можна віднести цифрові технології, технології штучного інтелекту, технології віртуальної реальності й технологію блокчейн (blockchain).

Цифрові технології характеризуються тим, що в їх основі – синтез нових високорезультативних педагогічних практик, які успішно реалізуються в цифровому освітньому середовищі та ґрунтуються на використанні цифрових технологій, безперервному професійному розвитку педагогів, нових цифрових інструментах, інформаційних джерелах і сервісах.

Технології штучного інтелекту – використання інтелектуальних та навчальних систем і чат-ботів, що застосовуються в освіті. Це персоналізація навчальної роботи, забезпечення швидкого зворотного зв'язку безпосередньо в ході навчальної роботи; автоматичне оцінювання (використання методів розпізнавання образів та спілкування природною мовою, що дає змогу автоматизувати оцінювання таких освітніх результатів, які зазвичай вимагають експертної оцінки); навчальні матеріали, які сприяють можливості формувати власні лекційні матеріали, розбивати навчальні блоки на зручні фрагменти інформації та генерувати короткий виклад змісту; освітня аналітика (з метою підвищення результативності освітньої діяльності); консультаційні системи, які застосовують при побудові інформаційно-консультаційних систем, що допомагають ефективно використовувати можливості цифрового освітнього середовища; гейміфікація й віртуальна реальність (широко застосовуються для організації ігрових ситуацій, забезпечення наочності навчання, підвищення у студентів мотивації до дослідницької діяльності, проведення віртуальних експериментів).

Технології віртуальної реальності, що дають змогу проводити відеоконференції, які реалістичніші, ніж звичайні вебконференції, та схожі на телефонну розмову. Моделі у віртуальній реальності дають змогу не боятися можливих помилок формувати такі вміння, вироблення яких у реальних умовах супроводжується певними обмеженнями.

Технологія блокчейн – вибудований за певними правилами безперервний послідовний ланцюжок блоків, що містять інформацію [5], яка може бути використана в освітньому процесі з метою формування цифрового портфоліо або зберігання результатів освітніх досягнень у вигляді унікальних цифрових записів у розподіленій базі даних. Таким чином, формування дослідницької компетентності в дистанційному режимі – це можливість успішного розвитку професіоналізму на основі педагогічної творчості, ініціативності, застосування інформаційно-комунікаційних засобів та вміння орієнтуватися в умовах, що постійно змінюються.

Список використаних джерел

1. Духаніна Н., Лесик Г. Цифровізація освітнього процесу: проблеми та перспективи. Modern directions of scientific research development : conference proceedings of the 12th International scientific and practical conference (Chicago, May 18-20, 2022). Chicago : BoScience Publisher, 2022. P. 406-409. URL : <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/49235/1/p.406-409.pdf> .

2. Освіта України в умовах воєнного стану: інформ.-аналіт. зб. / С. Шкарлет, А. Вітренко, В. Рогова та ін. 2022. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>

3. Школа XXI століття: цифровізація як освітній тренд. 2019. URL : <https://vseosvita.ua/news/skola-xxi-stolitta-cifrovizacia-ak-osvitnij-trend-4322.html>

4. Eurobarometer: Europeans approve EU's response to the war in Ukraine / European Union. 05.05.2022. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eurobarometer-europeans-approve-eus-response-war-ukraine_en?s=232

5. Blockchain. URL: <https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/blockchain>.